

Pfv. VII. 21. 178/2010/16.

A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága a dr. Tóth Péter ügyvéd által képviselt felperesnek a dr. Kratochwill György ügyvéd által képviselt alperes ellen jogalap nélküli gazdagodás visszatérítése iránt a Fővárosi Bíróságon 22.G.41.720/2008. szám alatt indult, és a Fővárosi Ítéltábla 14.Gf.40.507/2009/9. számú ítéletével befejezett perében, amelybe az alperes pernyertességének előmozdítása végett beavatkozott a dr. Zafír János ügyvéd által képviselt ..., az alperes és a beavatkozó által előterjesztett felülvizsgálati kérelem folytán - tárgyaláson kívül - meghozta az alábbi

í t é l e t e t :

A Legfelsőbb Bíróság a jogerős ítéletet hatályában fenntartja.

Kötelezi az alperest és a beavatkozót, hogy 15 nap alatt fizessenek meg a felperes részére személyenként 300.000 (Háromszázezer) forint felülvizsgálati eljárási költséget.

I n d o k o l á s :

Az alperes 2005. évben elhatározta, hogy értékesíti a ... Kft-ben fennálló 51 %-os üzletrészt. A felperes és az alperesi beavatkozó (mint a Kft. tagjai) bejelentették, hogy élni kívánnak elővásárlási jogukkal, utóbbi oly módon, hogy annak gyakorlására egyik leányvállalatát, a ... Kft-t jelölte ki. Ezután az alperes a beavatkozó leányvállalatával kötött üzletrész-átruházási szerződést.

A felperes ezt követően keresetet indított a megkötött szerződés vele szembeni hatálytalanságának, valamint annak megállapítása iránt, hogy a szerződés közte és az alperes között jött létre. Az elsőfokú bíróság a keresetet elutasította, a másodfokú bíróság azonban az elsőfokú ítéletet részben megváltoztatta, és megállapította, hogy az üzletrész átruházási szerződés 2005. október 15-i hatállyal a felperes és az alperes között jött létre.

A jogerős ítélet alapján a felperes az üzletrész ellenértékeként 2007. június 12-én megfizetett az alperes részére 600.000.000

forintot, az alperes pedig átutalt a felperesnek 9.000.000 forint perköltséget.

A Legfelsőbb Bíróság azonban a jogerős ítéletet a 2008. február 14-én kelt határozatával hatályon kívül helyezte, és az elsőfokú ítéletet helybenhagyta. Ezt követően az alperes 2008. április 14-én a visszajáró 9.000.000 forint perköltség beszámításával visszautalta a felperes részére az üzletrész vételárát.

A felperes keresetében 38.522.630 forint és járulékai megfizetésére kérte az alperest megfizetni. Arra hivatkozott, hogy a részére visszautalt 591.000 forintot elsődlegesen a jogalap nélkül teljesített vételár 2007. június 12. és 2008. április 11. között felmerült kamataira számolta el, így tőkeköveteléséből 38.522.630 forint változatlanul fennmaradt.

Az alperes érdemi ellenkérelme a kereset elutasítására irányult.

Az elsőfokú bíróság ítéletében az alperest 38.552.630 forint és járulékai megfizetésére kötelezte, a másodfokú bíróság pedig az elsőfokú ítéletet helybenhagyta.

A jogerős ítélet indokolása szerint a jogalap nélküli gazdagodásra vonatkozó, a keresetlevélben és az elsőfokú ítéletben hivatkozott szabályok nem alkalmazhatók, a felperes azonban a Ptk. 301. § (1) bekezdése alapján késedelmi kamat jogcímén igényt tarthat az általa megjelölt,összepszerűségében nem is vitatott pénzkövetelés megfizetésére.

A jogerős ítélet ellen - annak hatályon kívül helyezése, és elsődlegesen az elsőfokú ítélet megváltoztatása és a kereset elutasítása, másodlagosan pedig az elsőfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára utasítása iránt - az alperes és a beavatkozó éltek felülvizsgálati kérelemmel.

Kifejtették, hogy a másodfokú bíróság szerintük lényeges eljárási szabályt sértett akkor, amikor a keresetlevélben, és az elsőfokú ítéletben megjelölttől eltérő jogcímen rendelkezett a felperes által követelt összeg megfizetéséről. Erre ugyanis a véleményük szerint csak akkor kerülhetett volna sor, ha a másodfokú bíróság előzetesen eleget tesz a Pp. 3. § (3) bekezdése szerinti tájékoztatási kötelezettségének, és így lehetőséget biztosít a számukra, hogy a megváltozott kereseti jogcímmel kapcsolatos álláspontjukat részletesen kifejtsék. A keresetben megjelölt jogcímtől való eltérés szerintük egyébként is a kereseten való túlterjeszkedésnek minősül.

A késedelmi kamatra vonatkozó szabályok az álláspontjuk szerint az ügyben nem is alkalmazhatók, az alperes ugyanis nem esett fizetési

késedelembe, szerződésszegést nem követett el. A perbeli esetben szerintük abból kell kiindulni, hogy a létre nem jött szerződés alapján a felek kölcsönösen egyenértékű szolgáltatást nyújtottak egymásnak, így az ezek használata miatt elvileg felszámítható kamat, illetve használati díj kiegyenlítik egymást. Ezért ilyen igényeket a szerződő felek egymással szemben megalapozottan nem támaszthatnak.

Az alperes annak igazolására, hogy a felperes a létre nem jött szerződés alapján megszerzett üzletrészt „használta”, egy taggyűlési jegyzőkönyvet is mellékel, melyet a felülvizsgálati kérelme elbírálása során kért figyelembe venni.

A felperes felülvizsgálati ellenkérelme a jogerős ítélet hatályában való fenntartására irányult.

A felülvizsgálati kérelem nem alapos.

A Legfelsőbb Bíróság a felülvizsgálati eljárás eredményeként megállapította, hogy a jogerős ítélet a felülvizsgálati kérelemben megjelölt okból nem jogszabálysértő.

A kereset tartalmát a Pp. 121. § (1) bekezdés c) pontja alapján előadandó tények összessége határozza meg. Ha a fél a keresetlevelében e tényekkel összhangban nem álló jogcímet jelöl meg, a bíróság a téves jogi minősítéshez nincs kötve; a keresettel érvényesített követelést a helyes jogcím alapulvételével kell elbírálnia.

A kereseten a bíróság akkor terjeszkedik túl, ha olyan követelést ítél meg, amelyre a kereset nem terjed ki, vagy a keresettel érvényesített követelésnél többet ítél meg. Az, hogy a bíróság a keresetlevélben előadott tényekre alkalmazza a jogot, nem jelent a kereseten való túlterjeszkedést, nem ütközik a Pp. 215. §-ába.

A Pp. 3. § (3) bekezdése pedig a bizonyítási kötelezettséghez kapcsolódó szabály. A bíróságnak a perben mindenekelőtt a jogvita kereteit kell tisztáznia, vagyis a kereset és az érdemi védekezés alapján meg kell állapítania, hogy melyek a per eldöntése szempontjából releváns tények, és ezek közül melyek szorulnak bizonyításra. Ez utóbbi tényekről kell a feleket a Pp. 3. § (3) bekezdése alapján tájékoztatni, megjelölve azt, hogy az adott tényt melyik félnek kell bizonyítania, és figyelmeztetve őket a bizonyítás elmaradásának, illetve sikertelenségének következményeire. Ha viszont bizonyításra nincs szükség, a Pp. 3. § (3) bekezdésének alkalmazása sem merül fel.

Mindezekre figyelemmel a másodfokú bíróság önmagában azzal nem sértett jogszabályt, hogy a keresetet a keresetlevélben és az

elsőfokú ítéletben foglaltaktól eltérő jogcímre hivatkozással bírálta el. Ezzel ugyanis a kereseten nem terjeszkedett túl, a Pp. 3. § (3) bekezdésének alkalmazása pedig a jogi minősítés megváltoztatása miatt nem vált szükségessé.

Érdemben viszont a másodfokú bíróság a jogi minősítés körében téves álláspontot foglalt el, a felperest ugyanis az általa követelt összeg nem késedelmi kamat címén illeti meg.

A létre nem jött szerződés alapján nyújtott pénzzolgáltatás helyesen a jogalap nélküli gazdagodás szabályai szerint követelhető vissza. A pénz egyoldalú használata miatt a gazdagodónál jelentkező vagyoni előny, az ún. egyenértéki kamat elszámolásának alapja szintén a jogalap nélküli gazdagodás; a fél ugyanis a jogalap nélkül használt szolgáltatás hasznával szintén alaptalanul gazdagodna.

Nem tévedett tehát az elsőfokú bíróság, amikor a felperes keresetét a jogalap nélküli gazdagodás szabályai szerint bírálta el.

Az egyenértéki kamatköveteléssel a perbeli esetben használati díjigényt nem lehet szembeállítani. Az alperes a létre nem jött szerződés alapján nem dologszolgáltatást nyújtott a felperes részére, a Ptk. dologi jogi szabályainak rendszerében ugyanis csak a fizikailag birtokba vehető testi tárgyak (res corporales) tartoznak a dolgok körébe. Az üzletrész viszont a korlátolt felelősségű társaság tagjának a tagsági viszonyából származó jogai és kötelezettségei összességét jelenti, tehát az üzletrész a magyar jogban nem tekinthető dolognak (annak ellenére sem, hogy átruházására a bírói gyakorlat analógiával az adásvétel szabályait alkalmazza). Az üzletrésznek nincs a dolgokéhoz hasonló használati értéke, így a használati díjigény vele kapcsolatban nem értelmezhető.

Az pedig nem volt vitás a perben, hogy a felperes osztalékban nem részesült, és az sem állapítható meg, hogy az üzletrész alapján bármilyen egyéb pénzben kifejezhető előnyhöz jutott volna. Az alperes által csupán a felülvizsgálati kérelemhez mellékelte okirat e vonatkozásban nem vehető figyelembe, a felülvizsgálati eljárásban ugyanis a Ptk. 275. § (1) bekezdéséből kitűnően bizonyításnak nincs helye.

Mindezek azt jelentik, hogy a létre nem jött szerződés alapján nyújtott pénzzolgáltatásból eredően a perbeli esetben az alperesnél egyoldalú vagyoni előny jelentkezett. Az egyenértéki kamatot ezért az alperes a jogalap nélküli gazdagodás szabályai szerint köteles megfizetni.

Az a körülmény, hogy az előnyt a gazdagodó a saját érdekkörében esetlegesen felhasználta, a visszafizetési kötelezettség alól nem ad mentesítést (BH 1987/312., BH 1993/500. számú jogesetek).

Mindezekre tekintettel a Legfelsőbb Bíróság az érdemben helyes jogerős ítéletet a Pp. 275. § (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta, az alperest és a beavatkozót pedig a Pp. 78. § (1) bekezdése értelmében a felperes felülvizsgálati eljárási költségének megfizetésére kötelezte.

Budapest, 2010. november 11.

Dr. Fehér Ferenc s.k. a tanács elnöke, Dr. Farkas Attila sk. előadó bíró, Dr. Bartal Géza s.k bíró